

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Administracji Publicznej

KAP.410.003.09.2021

Pani
Nina Kacprzuk
Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Zabrodziu
ul. Wł. St. Reymonta 45
07-230 Zabrodzie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/005 – Realizacja wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zabrodziu ¹ (dalej: GOPS) ul. Wł. St. Reymonta 45, 07-230 Zabrodzie
Kierownik jednostki kontrolowanej	Nina Kacprzuk, Kierownik GOPS od 1 lutego 2019 r. (dalej: Kierownik). W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełniła Irena Dziarska, Kierownik GOPS od 1 kwietnia 1990 r. do 31 stycznia 2019 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Działania jednostki pomocy społecznej dotyczące przyznawania pomocy związanej z dożywianiem w ramach modułu 1 i 2 Programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 ² (dalej: Program). 2. Realizacja obowiązków sprawozdawczych w zakresie działań pomocowych w ramach wsparcia finansowego przyznanego z Programu.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do czasu zakończenia czynności kontrolnych, tj. do 14 września 2021 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Administracji Publicznej
Kontroler	Tomasz Kwitowski, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr KAP/42/2021 z 10 czerwca 2021 r. Marcin Chojnacki, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr KAP/41/2021 z 10 czerwca 2021 r.

(akta kontroli str.1-4)

¹ Jest to jednostka organizacyjna Gminy Zabrodzie.

² Przyjętego uchwałą nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023 (M.P. poz. 1007).

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację przez GOPS w okresie objętym kontrolą zadań w ramach modułu 1 i 2 Programu.

Uzasadnienie oceny ogólnej

GOPS był przygotowany kadrowo i organizacyjnie do realizacji zadań związanych z Programem. W GOPS terminowo i z należytą starannością prowadzono i dokumentowano postępowania administracyjne związane z wydawaniem decyzji przyznających pomoc w ramach Programu. Przed rozstrzygnięciem sprawy każdorazowo przeprowadzano szczegółową weryfikację sytuacji wnioskodawców obejmującą m.in. wywiad środowiskowy.

Dotacje celowe otrzymane na realizację zadań w ramach modułu 1 i 2 Programu wykorzystano terminowo, wyłącznie na pomoc w zakresie dożywiania, zgodnie z założeniami Programu oraz umowami podpisanymi przez Wójta Gminy Zabrodzie z Wojewodą Mazowieckim. Mimo ograniczeń związanych z epidemią COVID-19 zarówno w 2020 r., jak również w 2021 r., zapewniono realizację Programu.

GOPS rzetelnie i terminowo wypełnił obowiązki sprawozdawcze związane z realizacją zadań pomocowych w ramach Programu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częstkowej kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zabrodziu dotyczące przyznawania pomocy związanej z dożywianiem w ramach modułu 1 i 2 Programu

Opis stanu faktycznego

GOPS był przygotowany kadrowo i organizacyjnie do przyznawania pomocy związanej ze wsparciem w ramach realizacji zadań wynikających z modułów 1 i 2 Programu. Zgodnie ze Statutem, zadaniem GOPS jest wspieranie w wysiłkach do zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwienie życia w warunkach godności człowieka osób i rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Zabrodzie (dalej: Gmina). Działania GOPS mają zmierzać do rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności oraz odzyskiwania zdolności do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Jednym z działań mających za zadanie realizację powyższej misji jest udzielanie pomocy w ramach modułu 1 i 2 Programu.

W Regulaminie organizacyjnym GOPS⁵ nie zostały ujęte zadania odnoszące się wprost do Programu, natomiast podano w nim, że do obowiązków pracowników Działu Pomocy Środowiskowej i Świadczeń należy m.in. rozpoznawanie potrzeb udzielenia pomocy społecznej, w tym potrzeb w zakresie dożywiania, poprzez dokonywanie analizy zjawisk powodujących zapotrzebowanie na taką pomoc, a także udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie pomocy społecznej. Obowiązki te realizowało trzech pracowników socjalnych, którzy prowadzili również postępowania administracyjne związane z przygotowaniem decyzji przyznających (bądź nie) pomoc w ramach Programu.

Dwóch pracowników GOPS (w tym Kierownik), posiadało wydane przez Wójta upoważnienia do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Wprowadzony zarządzeniem nr 4/2013 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z dnia 31 grudnia 2013 r., ze zm.

z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości Gminy, w tym do wydawania decyzji w zakresie pomocy współfinansowanej z Programu.

(akta kontroli str. 5-63)

W GOPS nie wprowadzono wewnętrznych regulacji związanych z realizacją Programu (obejmujących m.in.: ścieżkę weryfikacji wniosków, kontrolę i rozliczenie pomocy w zakresie dożywiania z Programu, a także wydawanie decyzji administracyjnych oraz realizację obowiązków sprawozdawczych związanych z działaniami pomocowymi w ramach Programu), w tym procedur związanych z zapewnieniem ciągłości lub intensyfikacji zadań pomocowych w zakresie dożywiania po ustanowieniu w Polsce stanu zagrożenia epidemiologicznego, a następnie stanu epidemii. Kierownik GOPS wyjaśniła, że w związku z epidemią COVID-19 oraz w celu zapewnienia ciągłości realizacji zadań pomocowych w zakresie dożywiania w ramach Programu (...) w kwietniu oraz w listopadzie 2020 r., (...) z urzędu uchyliła 13 decyzji w sprawie przyznania posiłków, a następnie udzieliła tym samym rodzinom pomocy w formie świadczenia pieniężnego, tj. zasiłku celowego na zakup żywności. (...) Natomiast dla uczniów i dzieci uczęszczających do szkół oraz oddziałów „0” znajdujących się na terenie Gminy Zabrodzie, od listopada do grudnia 2020 r. posiłki dla 33 uczniów dowożono do ich miejsca zamieszkania. Nieodpłatnym dowożeniem posiłków zajęła się Spółdzielnia Socjalna „Integracja” dostarczająca posiłki do szkół w ramach wcześniejszej umowy⁶.

Potrzeby dotyczące działań pomocowych w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych z terenu Gminy, GOPS ustalał na podstawie danych świadczeniobiorców korzystających z posiłków w szkołach w latach poprzednich, indywidualnych zgłoszeń oraz danych z placówek oświatowych. Jak podał Kierownik GOPS, ośrodek prowadzi współpracę z placówkami oświatowymi w zakresie zapewnienia uprawnionym dzieciom/uczniom wsparcia w formie posiłków. W tym zakresie zostały zawarte stosowne porozumienia/umowy ze szkołami znajdującymi się na terenie i poza terenem Gminy lub jednostkami samorządu terytorialnego, tj. w przypadku, gdy dzieci uczęszczają do szkół ponadpodstawowych i specjalnych. Dyrektorzy i wychowawcy informują rodziców oraz dzieci o możliwości skorzystania z tej formy pomocy za pośrednictwem GOPS. Ponadto informacja o pomocy jest zamieszczana na stronie internetowej Gminy.

(akta kontroli str. 64-70)

W okresie objętym kontrolą zostało zawartych 19 umów/porozumień, na podstawie których jednostki samorządu terytorialnego lub jednostki oświatowe zobowiązały się do przygotowania i wydania posiłków dla osób, którym przyznano pomoc przez GOPS w Zabrodziu, a GOPS w Zabrodziu zobowiązał się do pokrycia kosztów posiłków dla osób, którym udzielono pomocy.

(akta kontroli str. 95-120, 223-264)

W latach 2019-2021 (I połowa) w GOPS wydano łącznie 238 decyzji administracyjnych w zakresie dożywiania w ramach Programu, z tego 108 w 2019 r., 101 w 2020 r. oraz 29 w pierwszej połowie 2021 r. W powyższym okresie pomocą w ramach modułu 1 i 2 Programu objętych zostało: w 2019 r. – 89 dzieci do czasu

⁶ Na podstawie umów z dnia 25 sierpnia 2020 r. oraz z dnia 31 grudnia 2020 r. zawartych pomiędzy Gminą Zabrodzie, a Spółdzielnią – Spółdzielnia zobowiązała się do wykonywania usługi przygotowywania i dostarczania gorących posiłków dla dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym, do placówek oświatowych prowadzonych przez Gminę, w tym dla dzieci korzystających z pomocy w ramach Programu. Spółdzielnia została powołana uchwałą Rady Gminy Zabrodzie z dnia 30 grudnia 2019 r. na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. f) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) w zw. z art. 4 ust. 2 pkt 2 i art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2085, ze zm.).

podjęcia nauki w szkole podstawowej i uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub szkoły ponadgimnazjalnej (dalej: dzieci i uczniów) oraz 74 osoby dorosłe, w 2020 r. – 76 dzieci i uczniów oraz 59 osób dorosłych, w 2021 r. (I połowa) – 30 dzieci i uczniów oraz 22 osoby dorosłe.

Szczegółowe badanie 60 decyzji⁷ przyznających pomoc w ramach modułu 1 i 2 Programu wydanych w wyniku postępowań administracyjnych prowadzonych w GOPS wykazało, że:

- decyzje zostały wydane w terminach określonych w art. 35 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁸ (dalej: Kpa). Przyznanie pomocy w formie zasiłku celowego następowało w tym samym dniu co złożony wniosek lub w terminie do 20 dni od jego złożenia. W przypadku udzielenia pomocy w formie posiłku, decyzje o przyznaniu pomocy były wydawane w dniu złożenia wniosku lub w terminie do 15 dni od jego złożenia;
- wydanie każdej objętej badaniem decyzji poprzedzone było przeprowadzeniem przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Wywiady te były przeprowadzane w terminie przewidzianym w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego⁹, tj. w terminie 14 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o konieczności jego przeprowadzenia;
- nie stwierdzono przypadków udzielenia pomocy w zakresie dożywiania dzieciom i uczniom, których rodziny nie spełniały kryterium dochodowego;
- wydawane decyzje zawierały obligatoryjne elementy określone w art. 107 § 1 i 3 Kpa. Zawierały również pouczenie o konieczności niezwłocznego poinformowania przez osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń o każdej zmianie w ich sytuacji osobistej, dochodowej i majątkowej, która wiąże się z podstawą do przyznania świadczeń lub ponoszenia odpłatności, co było zgodne z art. 109 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej¹⁰ (dalej: ups). Decyzje były wydawane przez upoważnionych do wydawania takich decyzji: Kierownika GOPS oraz jednego z pracowników GOPS;
- we wszystkich badanych decyzjach, którymi przyznano pomoc w formie zasiłku celowego, był on udzielany w formie jednorazowej wypłaty. Pomoc udzielana w formie posiłku dla uczniów, w związku z rocznym rozliczeniem dotacji otrzymywanej przez Gminę Zabrodzie na realizację Programu oraz w związku z harmonogramem roku szkolnego, była przyznawana na okresy kilkumiesięczne¹¹. Kierownik GOPS informowała, że kwota przyznawanej pomocy jest indywidualnie ustalana z Kierownikiem GOPS na podstawie informacji zebranych przez pracownika socjalnego w trakcie wywiadu środowiskowego i jest dostosowana do aktualnych i rozeznaczonych potrzeb rodziny;
- w aktach poszczególnych spraw objętych badaniem stwierdzono kompletność dokumentacji potwierdzającej stan faktyczny przedstawiony w decyzjach.

Badanie ww. 60 decyzji wykazało też, że osoby, którym przyznano pomoc związaną z dożywianiem z tytułu ubóstwa, spełniały kryteria dochodowe. Pomoc ta została przyznana osobom spełniającym kryteria dochodowe określone w rozporządzeniu

⁷ Z tego 26 decyzji z 2019 r., 24 decyzje z 2020 r. oraz 10 decyzji z pierwszej połowy 2021 r. Badanie decyzji przeprowadzono na próbie decyzji dobranych losowo, która stanowiła 25% ogółu wydanych decyzji. Objęte badaniem 26 decyzji dotyczyło przyznania świadczenia pieniężnego na zakup produktów żywnościowych (zasiłek celowy), a 34 decyzje odnosiły się do przyznania świadczenia w formie posiłku.

⁸ Dz. U. z 2021 r. poz. 735.

⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 1788.

¹⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, ze zm.

¹¹ Np. od stycznia do czerwca lub od września do grudnia danego roku.

Rady Ministrów z dnia 11 lipca 2018 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej¹², a także kryteria określone w: uchwale nr III/17/2018 Rady Gminy Zabrodzie z 28 grudnia 2018 r. podwyższającej do 150% kryterium dochodowe, o którym mowa w ww. rozporządzeniu dla celów przyznawania pomocy w postaci świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej w formie zasiłku celowego na zakup posiłku i żywności dla osób objętych Programem oraz uchwale nr III/16/2018 Rady Gminy Zabrodzie z 28 grudnia 2018 r., w której zawarto zapis, że odstępuje się od żądania zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej, dochód osoby w rodzinie lub dochód rodziny nie przekracza 150% kryterium dochodowego.

Kierownik GOPS poinformowała, że w latach objętych kontrolą nie wystąpiły przypadki udzielenia pomocy w ramach programu osłonowego przyjętego w Gminie Zabrodzie. Do Ośrodka zgłaszały się osoby spełniające kryterium dochodowe. Nie odnotowano informacji od dyrektorów szkół lub przedszkoli o uczniach albo dzieciach z terenu Gminy Zabrodzie nie spełniających warunków otrzymania pomocy określonych w ustawie oraz niespełniania kryterium dochodowego, a wyrażających chęć zjedzenia posiłku.

(akta kontroli str.64-75, 121-138, 142-148, 344-350)

W latach 2019-2021 (I połowa) w GOPS zmieniono/uchylono łącznie 18 decyzji wydanych w ramach Programu, z tego:

- w 2019 r. – dwie decyzje z powodu zmiany sytuacji dochodowej i struktury rodziny w stosunku do której decyzja została wydana oraz zmiany szkoły i rezygnacji z posiłku;
- w 2020 r. – 15 decyzji, w tym 13 decyzji uchylono w zakresie przyznania pomocy w formie posiłku w szkole z powodu sytuacji epidemiologicznej spowodowanej COVID-19 i przyznano zasiłek celowy, a kolejne dwie decyzje zmieniono z powodu poprawy sytuacji dochodowej;
- w 2021 r. – jedną decyzję z powodu zmiany sytuacji dochodowej osoby, w stosunku do której decyzja została wydana.

W okresie objętym kontrolą nie stwierdzono przypadku złożenia przez osoby uprawnione odwołania od decyzji wydanych przez GOPS. Ponadto w tym czasie, w ramach Programu, nie zostały wydane decyzje odmawiające przyznania pomocy, a także decyzje dotyczące umorzenia postępowania w zakresie przyznania pomocy. Kierownik GOPS poinformowała, że GOPS Zabrodzie obejmuje pomocą wszystkie osoby, które spełniają kryteria programowe i wyrażają chęć skorzystania z tej formy pomocy. Środki finansowe są zabezpieczone adekwatnie do liczby zgłoszeń. W ciągu roku kalendarzowego przeprowadzane są 3 aktualizacje wniosku o dotację celową i zabezpieczony wkład własny, tak aby optymalnie wykorzystać środki będące w dyspozycji.

(akta kontroli str.64-76)

W latach 2019-2021 (I połowa) GOPS nie stwierdził przypadku pobrania nienależnego świadczenia (wynikającego z przekroczenia kwoty kryterium dochodowego osób, w stosunku do których zostały wydane decyzje przyznające pomoc w zakresie dożywiania) i w związku z tym nie wydał decyzji zobowiązującej do zwrotu przyznanej pomocy.

(akta kontroli str.71-75)

¹² Dz. U. poz. 1358.

W latach 2019-2021 (I połowa) na realizację zadań z modułu 1 i 2 w ramach Programu, GOPS otrzymał z Gminy środki z dotacji celowej w łącznej kwocie 99 800 zł, z tego: w 2019 r. – 46 400 zł, w 2020 r. – 46 400 zł oraz w I połowie 2021 r. – 7 000 zł, a także środki finansowe stanowiące udział własny Gminy w kwocie 31 220 zł, z tego: w 2019 r. 11 600 zł, 11 600 zł w 2020 r. oraz 8 020 zł w 2021 r. (I połowa).

Kwota wydatków poniesionych na zadania w ramach modułu 1 i 2 Programu (dotacje wraz z wkładem własnym) w okresie 2019-2021 (I półrocze) wyniosła łącznie 130 534 zł, z tego: 58 000 zł w 2019 r. (100% otrzymanych środków), 58 000 zł w 2020 r. (100% otrzymanych środków) i 14 534 zł w I połowie 2021 r. (96,8% otrzymanych środków).

W 2019 r. rzeczywista liczba osób ogółem objętych Programem to 163 osoby, w tym 89 dzieci i uczniów. Spośród 163 osób objętych Programem, 73 osoby skorzystały z posiłku (72 dzieci i jeden dorosły), a 131 otrzymało zasiłek celowy (58 dzieci i 73 dorosłych)¹³. Pomoc w formie zasiłku celowego otrzymało 131 osób w rodzinach, których liczba wyniosła 45, natomiast liczba przyznanych świadczeń wyniosła 57 na łączną kwotę 17 811 zł, przy czym średni koszt jednego świadczenia wyniósł 312,47 zł. W 2019 r. wydano 6 966 posiłków dla 73 osób korzystających w tym roku z posiłków. W tym zakresie wsparciem objęto 32 rodziny liczące łącznie 146 osób. Łączny koszt posiłków wyniósł w 2019 r. 40 189 zł (8 290 zł ze środków własnych i 31 899 zł ze środków dotacji), przy czym średni koszt jednego posiłku wyniósł 5,65 zł dla dziecka i 9,87 zł dla osoby dorosłej.

W 2020 r. rzeczywista liczba osób ogółem objętych Programem to 131 osób, w tym 76 dzieci i uczniów. Spośród 131 osób objętych Programem, 55 osób skorzystało z posiłku (54 dzieci i jeden dorosły), a 110 otrzymało zasiłek celowy (w tym 53 dzieci i uczniów). Pomoc w formie zasiłku celowego otrzymało 110 osób w rodzinach, których liczba wyniosła 35, natomiast liczba przyznanych świadczeń wyniosła 91 na łączną kwotę 31 075 zł, przy czym średni koszt jednego świadczenia wyniósł 341,48 zł. W 2020 r. wydano 4 101 posiłków dla 55 osób korzystających w tym roku z posiłków. W tym zakresie wsparciem objęto 25 rodzin liczących łącznie 111 osób. Łączny koszt posiłków wyniósł w 2020 r. 26 925 zł (5 457 zł ze środków własnych i 21 468 zł ze środków dotacji), przy czym średni koszt jednego posiłku wyniósł 6,33 zł dla dziecka i 11,40 zł dla osoby dorosłej.

W I połowie 2021 r. rzeczywista liczba osób ogółem objętych Programem to 52 osoby, w tym 30 dzieci i uczniów. Spośród 52 osób objętych Programem, 19 osób skorzystało z posiłku (18 dzieci i jeden dorosły), a 42 otrzymały zasiłek celowy (21 dzieci i 21 dorosłych). Pomoc w formie zasiłku celowego otrzymały 42 osoby w rodzinach, których liczba wyniosła 14, natomiast liczba przyznanych świadczeń wyniosła 15 na łączną kwotę 5 850 zł, przy czym średni koszt jednego świadczenia wyniósł 390 zł. W I półroczu 2021 r. wydano 1 273 posiłki dla 19 osób korzystających w tym roku z posiłków. Łączny koszt posiłków w I półroczu 2021 r. wyniósł 8 684 zł (3 770 zł ze środków własnych i 4 914 zł ze środków dotacji), przy czym średni koszt jednego posiłku wyniósł 6,73 zł dla dziecka i 15,00 zł dla osoby dorosłej.

Kierownik GOPS wyjaśniła, że powodem objęcia pomocą w ramach modułu 1 i 2 Programu mniejszej liczby osób w 2021 r. w stosunku do lat poprzednich (2019-2020) była pandemia wywołana wirusem COVID-19 i wprowadzenie zmian w systemie oświaty takich jak: przesunięcie okresu ferii, wprowadzenie nauki hybrydowej, wprowadzenie kształcenia na odległość. To spowodowało mniejsze

¹³ W ciągu roku, w różnych okresach, część osób korzystała zarówno z pomocy w formie posiłku jak i zasiłku celowego.

zainteresowanie pomocą w formie gorących posiłków w szkołach. Jako powód wydatkowania mniejszych środków w 2021 r. Kierownik GOPS wskazała również brak spełniania kryterium dochodowego przez osoby zainteresowane pomocą, z uwagi na nieaktualizowanie kryterium dochodowego zawartego w stosownych przepisach, w sytuacji wzrostu płacy minimalnej i świadczeń emerytalno-rentowych.

(akta kontroli str.139-148, 337-350)

GOPS prawidłowo i rzetelnie rozliczała środki przeznaczone na zadania związane z dożywianiem w latach 2019-2021 (I połowa). Nie wystąpiły przypadki wykorzystania dotacji niezgodnie z przeznaczeniem, ani przypadki wykorzystania środków przeznaczonych na dożywianie na inne cele, niezwiązane z dożywianiem.

W latach 2019-2021 (I połowa) nie wpłynęły skargi na działania GOPS związane z pomocą przyznawaną w ramach Programu. W badanym okresie w GOPS nie były prowadzone kontrole w zakresie realizacji zadań dotyczących dożywiania w ramach Programu.

(akta kontroli str.64-75, 265-350)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym powyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

NIK pozytywnie ocenia działania GOPS w zbadanym zakresie.

OBSZAR

2. Realizacja obowiązków sprawozdawczych w zakresie działań pomocowych w ramach wsparcia finansowego przyznanego z Programu

Opis stanu
faktycznego

Roczne informacje o realizacji Programu¹⁴ za 2019 i 2020 rok, zostały sporządzone przez GOPS rzetelnie, w układzie i szczegółowości, o której mowa w rozdziale VII.1. ust. 2 pkt 1-12 Programu i były zgodne z dokumentacją dotyczącą udzielonej pomocy oraz danymi zawartymi w ewidencji finansowo-księgowej. Sprawozdania za rok 2019 i 2020 zostały przekazane przez Kierownika GOPS do Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego (dalej: WPS MUW) odpowiednio 14 stycznia 2020 r. oraz 11 stycznia 2021 r., tj. z zachowaniem terminu określonego w rozdziale VII.1. ust. 1 Programu. Wojewoda Mazowiecki nie występował o skorygowanie lub uzupełnienie danych w przekazanych rocznych sprawozdaniach z realizacji Programu.

(akta kontroli str. 71-87, 142-148, 344-350)

Oprócz rocznych informacji o realizacji Programu, w GOPS sporządzano sprawozdania miesięczne o potrzebach finansowych na realizację zadań w ramach modułu 1 i 2 Programu oraz o poniesionych z tego tytułu wydatkach w danym miesiącu, które przekazywano do WPS MUW w Warszawie. Do WPS MUW przekazywano również kwartalne i półroczne sprawozdania z wykonania wydatków poniesionych w dziale 852 *Pomoc społeczna*, gdzie w rozdziale 85230 *Pomoc w zakresie dożywiania* ujmowano wydatki poniesione na realizację Programu, obejmujące wkład własny i dotację celową. GOPS przedłożył również Wójtowi i Radzie Gminy roczne sprawozdania z działalności GOPS za lata 2019 i 2020, w których zawarto informacje o realizacji Programu. Wynika z nich, że w latach 2019-2020 wydatki na realizację zadań w ramach modułu 1 i 2 Programu pozostały na zbliżonym poziomie, a zwiększeniu uległa jedynie kwota przeznaczona na wypłatę świadczenia pieniężnego na zakup żywności wobec kwoty wydatkowanej na posiłki, co było spowodowane zawieszeniem nauki stacjonarnej w szkołach w związku z COVID-19.

(akta kontroli str. 71-94, 139-222, 340-350)

¹⁴ Roczne informacje nosiły nazwę *Sprawozdanie z realizacji programu „Posiłek w szkole i w domu”*.

Monitoring realizowanych zadań w ramach modułu 1 i 2 Programu polegał na prezentowaniu Gminie danych zawartych w rocznych informacjach o realizacji Programu, a następnie na omawianiu danych zaprezentowanych w tych informacjach wraz z Wójtem i Skarbnikiem Gminy Zabrodzie.

Odnosnie kontroli realizacji modułu 1 i 2 Programu Kierownik GOPS wskazała, że *realizacja zawartych umów/porozumień oparta jest na współpracy z placówkami oświatowymi realizującymi Program. Pracownicy Ośrodka informują placówki o liczbie uczniów objętych pomocą w formie dożywiania. Dyrektorzy placówek oświatowych odpowiadają za warunki techniczne wydawania posiłków (pomieszczenia i osoby wydające posiłki, normy i procedury HACCP i GHP/GMP). Wyznaczają pracownika odpowiedzialnego za nadzór nad jakością i liczbą wydawanych posiłków. Placówki oświatowe spełniają warunki sanitarno-epidemiologiczne do wydawania posiłków - są systematycznie kontrolowane przez Państwową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną. Dostawca posiłków przechowuje przez wyznaczony czas próbki żywności wydawanej w szkołach. W okresie objętym kontrolą nie odnotowano uchybień w realizacji Programu.*

(akta kontroli str. 71-75)

Odnosząc się do realizacji zadań w ramach modułu 1 i 2 Programu Kierownik GOPS wskazała, że *jedną z największych trudności jest brak pełnych stołówek szkolnych (kuchnia + jadalnia), z pełnym zapleczem, tj. obsługa i wyposażenie oraz kryteria udzielania pomocy. Brak powszechności w realizacji zadania powoduje efekt stygmatyzacji i ogranicza liczbę zainteresowanych korzystaniem z dożywiania. Niemniej jednak warunki techniczne w szkołach pozwalają realizować w większym wymiarze dożywianie, a rodzice dzieci niespełniających kryteriów mają możliwość zakupu posiłków we własnym zakresie. Pozytywnym czynnikiem w realizacji Programu jest utworzona w ramach Modułu III kuchnia przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Adelinie, która została przekazana Spółdzielni Socjalnej „Integracja” w Adelinie, dla której organem założycielskim jest Gmina Zabrodzie. Od września 2020 r. Ośrodek ma zawartą umowę ze Spółdzielnią Socjalną „Integracja” w Adelinie na dostarczanie gorących posiłków. Wartością dodaną jest to, że Gmina ma wpływ na jakość wydawanych posiłków, które są dostarczane do wszystkich placówek oświatowych znajdujących się na terenie naszej Gminy.*

Ponadto Kierownik GOPS stwierdziła, że *zauważalny jest stały spadek liczby dzieci korzystających z pomocy społecznej udzielanej w formie posiłków w szkołach, co wskazuje na poprawę sytuacji ekonomicznej rodzin w związku z programami pomocowymi (świadczenie wychowawcze 500+ itp.). Zauważa się niechęć rodziców do udzielania informacji niezbędnych do przeprowadzenia wywiadu środowiskowego. Osoby dorosłe są zainteresowane uzyskiwaniem pomocy finansowej na zakup żywności i samodzielne lub przy pomocy domowników przygotowanie posiłków.*

(akta kontroli str. 64-70)

Stwierdzone
nieprawidłowości
Ocena częściowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym powyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

NIK ocenia pozytywnie działania GOPS w zakresie wypełnienia obowiązków sprawozdawczych w związku z realizacją zadań w ramach modułu 1 i 2 Programu.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, września 2021 r.

Kontrolerzy
Tomasz Kwitowski
Doradca techniczny

.....
podpis

Marcin Chojnacki
Główny specjalista kontroli
państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Administracji Publicznej
Dyrektor
Bogdan Skwarka

.....
podpis

